

2024-04-15

SO 133/70

Trafikverket

Yttrande över Trafikverkets Inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026—2037, rapport 2024:003. Dnr LI2023/03919

Sámiid Riikkasearvi (SSR) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remiss Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Trafikverkets Inriktningsunderlag inför infrastrukturplaneringen för perioden 2026—2037, rapport 2024:003.

SSR är en politisk obunden intresseorganisation för renskötseln och samiska näringslivs- och samhällsfrågor. Organisationens syfte är att tillvarata och främja de svenska samernas ekonomiska, sociala, rättsliga, administrativa och kulturella intressen med särskild hänsyn till renskötseln och dess binäringars fortbestånd och sunda utveckling. SSR är ett demokratiskt organ och representerar samer anslutna till samebyar eller sameföreningar.

Renskötseln är en bärande del av den samiska kulturen och ska således skyddas av staten och dess företrädare.

Yttrande

Renskötseln baseras på naturbete och fri strövning i största möjliga mån. utifrån att renskötselns förutsättningar förändrats över tid och betesmarkerna fragmentiserats av infrastruktur och konkurrerande markanvändning bedrivs rennäringen i stor utsträckning i närheten av vägar och järnvägar. Trafikolyckor med ren är vanligt förekommande.

Med planerad infrastruktur, trafikökning, hastighetsökningar och betesförlust på till följd av maranspråk kommer det redan idag omfattande merarbetet för åtgärder inom renskötseln att öka.

I underlaget saknas planer som har direkt bäring på renskötseln. I dagsläget är existerande viltstängsel i dåligt skick både på väg och järnväg vilket medför att renar tar sig in på väg och järnväg genom hål i stängslet, men inte tar sig ut. På flera ställen saknas viltstängsel helt, och medel för detta bör säkerställas.

På grund av planerad ökad tågtrafik, även på Inlandsbanan, måste åtgärder planeras och vidtas för att minimera skadorna för renskötseln.

Ekodukter kan vara ett alternativ för att möjliggöra att renar kan nyttja betesområden där järnväg och väg, speciellt större vägar med mitträcke, skär genom betesland. Utformning och planering av ekodukter måste ske i nära samverkan med berörda samebyar.

Vid tillfällen som kräver att trafik måste stoppas tillfälligt och att Trafikverkets personal/underentreprenörer utför arbete för att underlätta är SSR:s inställning att ingen kostnad läggs på renskötelsens företrädare, samebyarna.

Vidare anser SSR att projekt och innovationer för att minska merarbete och renförluster för samebyarna bör planeras för i större utsträckning.

SSR ställer sig positiva till förslag 3.4 Miljö och hälsa:

Utred hur urbefolknings rättigheter förhåller sig till statsstödsreglerna, eller möjliggör avtalsformer för Trafikverket att lösa effektiva åtgärder längs infrastruktur som krävs för att bygga infrastruktur utan oproportionella intrång för renskötelsen.

SSR vill dock tillägga att avsaknaden av ersättningsystem för förlust av betesmark måste åtgärdas och bör prioriteras.

SSR noterar att inriktningsunderlaget inte beskriver hur planen kan komma att påverka renskötelsens förutsättningar negativt, vilket är en stor brist.

Sámiid Riikkasearvi

Jenny Wik Karlsson
Verksamhetschef

Anna-Karin Svensson
Näringsrådgivare